

Participatieverslag nota Zandwegen

Versie: november 2023

Inhoud

Inleiding	2
Gespreksronde belanghebbende partijen	3
Inspraak op conceptnota Zandwegen	3
Een samenvatting	4
Bijlage I. uitkomsten gespreksronde belanghebbende partijen.	7
Bijlage II. Binnengekomen reacties	10

Inleiding

De huidige nota Zandwegen (uit de voormalige gemeente Haren) stamt uit 1989 en was na meer dan drie decennia toe aan een herijking. In de loop der jaren is het gebruik van de zandwegen verschoven van hoofdzakelijk agrarisch naar een breed scala van functies. De verkeersintensiteit van personenauto's en het bijbehorende parkeren is toegenomen en ook heeft het gebied een meer recreatieve functie gekregen. Tegelijkertijd zijn de agrarische bedrijven in aantal afgenomen maar zijn machines zwaarder geworden. De verbreding van functies en toename van de verkeersintensiteit heeft gevolgen voor de kwaliteit van zandwegen en voor het beheer.

Het doel van de nieuwe nota Zandwegen is het samenbrengen van alle aspecten, dilemma's en beleidsvlakken die betrekking hebben op zand- en puinwegen om tot een integraal plan te komen waarbij de waarden van de zandwegen geborgd en waar mogelijk versterkt worden. Het in kaart brengen van al deze elementen is gebeurd in samenwerking met verschillende belangenpartijen en bewoners. Aan de hand van gesprekken is opgehaald welke ideeën, wensen en suggesties er zijn bij de verschillende belanghebbenden in het gebied. Met de uitkomsten van deze gesprekken is de concept Nota Zandwegen opgesteld. Deze is weer voorgelegd aan de belanghebbende partijen en de bewoners door middel van een inspraakperiode inclusief inloopavond.

Dit participatieverslag omvat een samenvatting van de participatiemomenten met de belanghebbende partijen, plus alle opgehaalde reacties tijdens de inspraakperiode, samengevat en opgedeeld per categorie.

Gespreksronde belanghebbende partijen

Voor het opstellen van de Nota Zandwegen zijn we eerst gaan inventariseren welke ideeën, wensen en suggesties er zijn bij de verschillende belanghebbenden in het gebied. Dit is gedaan aan de hand van verkennende gesprekken met de terreinbeherende organisaties als Natuurmonumenten, Groninger Landschap en Staatsbosbeheer, maar ook Geopark de Hondsrug, Landschapsbeheer Groningen, Stichting Landelijk Gebied Haren, de agrariërs en natuurlijk de bewonersorganisaties Dorpsbelangen Noordlaren, Plaatselijk belang Glimmen en Dorpsbelangen Onnen.

De rode draad van deze gesprekken is dat het zandwegennetwerk behouden moet blijven en daar waar mogelijk versterkt. Mensen zijn trots op het gebied en stralen dat ook uit. Maar er is ook sprake van tegenstrijdige belangen, bijvoorbeeld het verzoek van het afsluiten van sommige zandwegen voor gemotoriseerd verkeer tegenover toegankelijkheid voor iedereen. Of het aanleggen van meer fietspaden tegenover het niet aantasten van natuur. Maar op de meeste punten zijn de verschillende belangenorganisaties het eens met elkaar; het recreatieve gebruik moet niet nog meer toenemen, het onderhoud en beheer moet goed zijn en de overlast van gebruikers in de vorm van verkeer en parkeren moet beperkt worden.

Uit deze gesprekken is een lijst met onderwerpen voortgekomen (bijlage I) om mee te nemen in de nota. Veel van deze onderwerpen gaan over het beheer en onderhoud en zijn suggesties hoe deze verbeterd moet worden. Dit heeft geleid tot een andere aanpak voor het beheer en onderhoud, waarbij via een reguliere schouw wordt gekeken naar maatwerk per zandweggedeelte. Daarnaast nemen we uit deze gesprekken onder andere mee dat de zandwegen voor iedereen toegankelijk moeten blijven, dat toerisme niet meer moet toenemen en dat we het parkeren in de bermen van zandwegen moeten tegengaan. Maar bovenal dat zandwegen beschermd en behouden moeten blijven.

Inspraak op conceptnota Zandwegen

De conceptnota Zandwegen is op 25 april door het college vrijgegeven voor inspraak voor de periode van 26 april t/m 7 juni 2023. Dit is middels een bericht op de gemeentelijke website en een bewonersbrief gericht aan alle aanwonenden van (openbare) zandwegen kenbaar gemaakt. Daarnaast zijn alle eerdere gesprekspartners op de hoogte gebracht via de mail. Het was de bedoeling de inspraakperiode ook aan te kondigen via de nieuwsbrief Haren en op Facebook. Echter, de nieuwsbrief is in deze periode een aantal keer niet uitgegeven vanwege verschillende feestdagen en vanwege een fout is er geen bericht

verschenen op Facebook. Hierop is besloten de inspraakperiode te verlengen met een week en dit alsnog in de nieuwsbrief Haren en op Facebook kenbaar te maken.

Op 10 mei hebben we een inloop georganiseerd voor alle geïnteresseerden in Dorpshuis de Groenenberg in Glimmen. Deze inloop is redelijk goed bezocht door ongeveer 30 bezoekers. Velen gaven aan blij te zijn met de uitgangspunten in de conceptnota. Er werd vooral positief gereageerd op het vooropzetten van het cultuurhistorisch en ecologisch belang van de zandwegen. Maar ook werden er zorgen geuit over het goed uitvoeren van het beheer en onderhoud omdat dit in het recente verleden niet overal goed is gegaan.

Samen met de opgehaalde reacties tijdens de inloopavond zijn er in totaal 42 reacties binnengekomen. Alle reacties zijn samengevat per onderwerp en vervolgens gecategoriseerd. Op deze manier is goed te zien hoe vaak een bepaald onderwerp door verschillende mensen benoemd is. De gecategoriseerde reacties zijn terug te vinden in bijlage II van dit participatieverslag.

Een samenvatting

De binnengekomen reacties zijn grofweg te verdelen in 10 categorieën. Hierbij moet wel gemeld worden dat het overgrote

merendeel van de reacties gaan over het uitvoeren van het beheer en onderhoud van de zandwegen. De nota Zandwegen biedt de uitgangspunten voor het beheer en onderhoud, maar is geen draaiboek voor de uitvoering.

Hieronder beschrijven we de rode draad van de reacties per categorie. Per categorie geven we ook aan hoe we hier in de nota Zandwegen mee omgaan.

A. Onderhoudsverzoeken

Een aantal reacties gaan over onderhoudsverzoeken op diverse zandwegen. Alhoewel individuele verzoeken geen relatie hebben met de nota, neemt Stadsbeheer deze verzoeken mee in de komende (halfjaarlijkse) schouwen (voor zover dat nog niet al gebeurd is).

B. Wijze van beheer

Er zijn een groot aantal suggesties en reacties binnengekomen over de wijze waarop het beheer en onderhoud gedaan wordt. We willen hier nogmaals benadrukken dat de nota zandwegen uitgangspunten biedt, maar geen rechtstreekse handleiding is hoe dit per zandweg moet gebeuren. De wijze van beheer blijft een kwestie van interne bedrijfsvoering. Daarbij moet ook gemeld worden dat de vernieuwde aanpak tijd kost om goed te implementeren. Door het laten adviseren door een extern bureau bij problematische zandwegen, wordt ook steeds meer kennis vergaard voor de overige zandwegen.

Ondanks de (steeds groter wordende) kennis bij de betrokkenen van Stadsbeheer, is dit een lerend proces.

C. Participatie/communicatie

Enkele binnengekomen reacties geven aan dat meldingen niet goed afgehandeld worden. Stadsbeheer geeft aan hier beter op te sturen.

Daarnaast merken we op dat het bij bepaalde bewoners niet helemaal duidelijk is wat er in de nota met de schouw en bewonersparticipatie volgens het Gronings model bedoeld wordt. Het idee bestaat dat de schouw hetzelfde is als de burgerschouw zoals deze binnen de gemeente Groningen bestaat. Dit is echter niet het geval en betekent simpel gezegd dat er elke twee weken door Stadsbeheer gekeken wordt wat de staat van de diverse zandwegen is en of onderhoud nodig is. We onderzoeken wel de

Wat is de burgerschouw?

Leden van het Inwonerspanel Groningen Gehoord vullen twee keer per jaar een digitale enquête in waarbij de openbare ruimte aan de hand van voorbeeldfoto's wordt beoordeeld. Het voordeel hiervan is dat via het Inwonerspanel meer inwoners een bijdrage leveren aan de burgerschouw, dat het invullen van een enquête een laagdrempelige manier is om de openbare ruimte te schouwen en dat dit leidt tot representatievere scores.

mogelijkheid om zogenoemde zandweg-wandelingen te organiseren, waarbij we samen met bewoners naar het geheel van de zandweg kijken.

D. Verkeer

Er zijn een aantal verzoeken binnengekomen om bepaalde zandwegen af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer. Daarnaast wordt gevraagd om gemotoriseerd verkeer in de winterperiode te verbieden op alle zandwegen. We hebben dit nader onderzocht, maar onder andere vanwege de toegankelijkheid voor anders mobiele en de bereikbaarheid van aangrenzende kavels blijven de uitgangspunten in de nota onveranderd.

E. Fietsverkeer

Een enkele opmerking gaat over het toevoegen van fietspaden aan het bestaande arsenaal. Bij het aanleggen van een nieuw (onverhard) fietspad wordt de bestaande structuur van de zand of puinweg aangetast. Omdat we deze structuren zo veel mogelijk in stand willen houden, leggen we geen nieuwe fietspaden aan.

Daarnaast wordt gevraagd de mogelijkheid voor een fietssnelweg van Zuidlaren naar Groningen niet door Appelbergen te laten lopen. We blijven hierover in gesprek met de provincie.

F. Parkeren

De opmerkingen over het parkeren aan de zandwegen sluiten aan bij de uitgangspunten uit de nota; beperk het berm parkeren, maar bekijk dit wel per situatie.

G. Recreatief gebruik

Naast het ontmoedigen van (gemotoriseerd) recreantenverkeer op de zandwegen door het verplaatsen van wandelroutestartpunten, wordt hier ook aandacht gevraagd voor (cross)motoren. Met name zijn er veel reacties binnengekomen die pleiten voor het niet afsluiten van zandwegen voor motoren. Met het oog op het uitgangspunt dat de openbare ruimte voor iedereen is, gaan we eerst met organisatoren van motorroutes in gesprek om samen met hen te kijken naar mogelijke oplossingen voor de ervaren overlast bij bepaalde bewoners. Mocht dit geen soelaas bieden, is het afsluiten van de zandweg voor gemotoriseerd recreantenverkeer een mogelijke oplossing. De coördinatiegroep Zandwegen zal de situatie in de gaten houden.

H. Categorisering

In de bijlage van de conceptnota Zandwegen stond een overzichtskaart van alle zandwegen in gemeentelijk beheer. De legenda hiervan kwam niet overeen met de categorisering van de zandwegen genoemd in de nota.

Verschillende mensen hebben hierover een reactie ingediend of suggesties gemaakt voor een andere categorisatie. Op basis hiervan hebben we de overzichtskaart opnieuw bekeken, aangepast en overzichtelijker gemaakt.

I. Proces/Nota

Over het algemeen kan gezegd worden dat men achter de uitgangspunten in de conceptnota Zandwegen staat. Verder zijn er een aantal suggesties binnengekomen voor tekstuele aanpassingen en aanscherpingen. Een groot deel van deze aanscherpingen hebben we meegenomen in de nota Zandwegen.

J. Overig

In deze categorie zijn een verscheidenheid aan reacties terug te vinden. De meeste hiervan zijn opmerkingen waarvan we kennisnemen. Het punt van de historische structuur van de Oude Schoolweg nemen we ter harte en hebben we aangepast in de nota.

Bijlage I. uitkomsten gespreksronde belanghebbende partijen

BEHEER

- Breng putten, rioolbuizen, kabels en leidingen in beeld
- Zorg dat het fundament goed ligt, dan is onderhoud bijna niet meer nodig. Niet meer ploegen, maar alleen af en toe schaven
- Houdt rekening met het hele profiel van de zandweg, dus van greppel tot greppel tot houtwal etc.
- Fietspaden niet meer met schelpen maar met soort steenslag wat in Midlaren ook gebruikt wordt (naam onbekend)
- Bermen in afgelopen jaren te hoog geworden waardoor water niet meer weg kan
- Gebruik het juiste zand, liefst uit regio zelf
- Weg langs het Hemrik is te nat
- Kijk naar inritten van weilanden bij schaven

COMMUNICATIE

- Zorg voor goede communicatie met de buurt
- Neem bewoners mee in proces en schouw
- Communicatie via gemeentelijke contactmanieren, niet via politiek
- Vertrouwensbreuk moet herstellen
- Betrek boeren bij initiatieven. Band tussen boeren en (sommige) bewoners herstellen

- Voor welk beheer dan ook; vertel het verhaal vooraf en niet achteraf

MELDINGEN

- Via meldstad komt de plaats van de melder te staan op het formulier, niet de locatie van de melding = niet handig voor stadsbeheer
- Meldingen over verkeersborden worden niet opgepakt (entree Pollseweg)
- Soms te algemeen antwoord op meldingen

ECOLOGIE

- Belang voor alle flora, niet alleen die op de rode lijst staan
- Ecologisch bermbeheer vindt iedereen belangrijk

OVERLAST

- Verstuingen horen erbij, maar waar wegen erg verbreed zijn wel overlast vooral door hardrijdende auto's
- Verstuingen voorkomen door besproeiing in droge periodes of deels omploegen
- Pakketbezorgers zorgen voor overlast, kuilen, stof, etc.
- Minder zware landbouwmachines over de wegen
- Crossmotoren en motorclubs

INRICHTING

- Fietspaden langs alle zandwegen (niet puinwegen per se). Mist bij stuk Pollseweg en Pollselaan
- Fietspad langs Osdijk
- Fietspad langs doorgaande route Groningerstraat bij Midlaren. Veel scholieren
- Minder verkeersborden, veel hebben geen functie
- Behoud “oude” karakteristieke bebording als straatnaamborden
- Wandelroutes op verharde plekken laten beginnen om parkeren aan zandwegen te voorkomen. Herkenbaar startpunt maken

TOERISME

- Laat Noordlaren met rust; niet meer toerisme. Behoud het rustige karakter
- Bekijk het huidige wandel en fietsrouten netwerk, waar kan dit samengevoegd worden of aangepast
- Zo min mogelijk borden/paaltjes met routeaanduidingen. Apps gebruiken

VERKEER

- Soms dusdanig veel langs de wegen geparkeerd dat hulpdiensten er niet meer langs kunnen
- Denk aan parkeerverbod voor bermen en sta toe op plaatsen waar voldoende ruimte is

- Pilot 30 is beetje onzinnig. Men rijdt er al niet harder dan 30
- Bouwverkeer meenemen in aanvraag vergunningen
- Sluit wegen af voor gemotoriseerd verkeer
- Wegen moeten toegankelijk blijven zodat ook mensen met mobiele beperkingen van bepaalde hotspots kunnen genieten
- Noorderhoofdijk is nu verboden voor al het verkeer, waarom?
- Leg kleine parkeerplekken aan bij uiteinde wegen als naar het gemaal of Osdijk
- Onderzoek waarde van borden bestemmingsverkeer
- De zandweg richting de Buitenschool wordt eigenlijk niet als weg gebruikt. Er rijden alleen landbouwwerktuigen overheen. Overwogen zou kunnen worden om de Oude Schoolweg af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer, met uitzondering van bestemmingsverkeer (landbouwvoertuigen).
- Aantal plekken met max 3 ton aslast. Dit is niet waar te maken. Zandweg kan ook prima 10 ton hebben
- Waarom ineens betalen voor ontheffingen, waren vroeger gratis

INHOUD PLAN

- Voeg overzichtskaarten toe met alle zand en puinwegen
- Behoud zandwegen
- Veel raakvlakken met belangengroepen en gemeente w.b.t. beleid

- Zandwegen in particulier bezit moeten toegankelijk zijn voor iedereen → gesprek eigenaren
- Oude verbindingen zoveel mogelijk herstellen
- Verhaal van de geschiedenis leefbaar maken

OVERIG

- Bekijk route vuilniswagens; kan er niet een verzamelplek voor containers komen op sommige plekken, zodat men niet een hele zandweg af moet rijden voor 1 container?
- Leren van landschapsbeheer

Bijlage II. Binnengekomen reacties

NUMMER	REACTIE	CONTACT NUMMER	REACTIE GEMEENTE GRONINGEN
A	Onderhoudsverzoeken		
A1	Verzoek om verbetering van Hoge Hereweg (vanaf Onneresweg tot aan het paviljoen). De weg verdient dat en het bos wordt er mooier van. Wie is verantwoordelijk voor onderhoud?	1	De gemeente is geen eigenaar van het gedeelte Hoge Hereweg tussen de Onneresweg en de Leemweg. Dit is van Staatsbosbeheer. Zij zijn dan ook verantwoordelijk voor het onderhoud. We hebben hierover contact met Staatsbosbeheer.
A2	Klacht over frequente onderhoudsinspanningen op Hoge Hereweg tussen Vogelzangsteeg en Leemweg die onvoldoende resultaat leveren. Kuilen keren terug.	2	Tijdens de schouw in juli 2023 is dit ook geconstateerd en zodra weersomstandigheden het toestaan wordt dit gerepareerd.
A3	Op de Osdijk werd eerder een methode toegepast waarbij met een shovel de weg tot ongeveer 10 cm werd losgetrokken en geëgaliseerd. Momenteel wordt gebroken puin gebruikt, soms met spijkers. Het voorstel is om asfaltgranulaat te gebruiken omdat dit minder stof veroorzaakt.	4	Er wordt hier al asfalt- of natuurgranulaat toegepast (afhankelijk van de afwerking die er ligt). Het lostrekken wordt uitgevoerd met een puinbak (+tanden) op de kraan. Hierna wordt het geëgaliseerd en verdicht.
A4	Melding over gebrek aan onderhoud en drainage op Oude Boerenweg. Door dikke laag zand of ook door gebruik van woudzand? Werkt de put nog wel op de hoek met de Hoge Hereweg? Zou extra putten ook een optie zijn? Weg is nu slecht.	5	Deze weg wordt geschouwd. Als uit de schouw blijkt dat drainage hersteld of gereinigd moet worden, dan nemen we de nodige stappen. Extern advies geeft ook aan 'kolken' aan te leggen daar waar het water niet kan wegstromen. Dit nemen we dan ook in overweging.
A5	Als het fietspad geveegd wordt aan De Hoge Hereweg t.h.v het spoor, dan wordt de berm richting de sloot hoger en kan het water niet meer weg.	5	Deze weg wordt geschouwd en indien nodig nemen we de berm deels af. Dit betekent dat de berm deels wordt verlaagd, om water af te voeren en de rijbaan droog te maken.

A6	Verzoek om het voetpad Hoge Hereweg (beter) te vegeen.	5	We nemen dit mee in de schouw en indien nodig zullen we dit uitvoeren. (Afgesproken beeldkwaliteitsniveau is minimaal C).
A7	Melding gemaakt van kuilen op de zandweg bij Koelandsdrift, is (nog) niet opgepakt.	9	We nemen dit mee in de schouw en indien nodig zullen we dit uitvoeren. (Afgesproken beeldkwaliteitsniveau is minimaal C).
A8	Jaarlijks onderhoud aan de fietspaden door de oude gemeente Haren wordt gemist. In het voorjaar werden de fietspaden eerst weer op breedte gemaakt en een nieuwe strooilaag aangebracht. Bijvoorbeeld het fietspad langs de Oosterbroekweg langs het Quintusbos is al een paar jaar een hobbelpad	13	Fietspaden worden meegenomen in de schouw en waar nodig wordt actie genomen. Onderhoud op vlakheid, verharding en padbreedte, gebaseerd op de afgesproken beeldkwaliteit.
A9	Is het onderhoud van de zand- en fietspaden afhankelijk gemaakt van de vaststelling van de conceptnota?	13	Nee. Onderhoud wordt conform afspraken met de raad uitgevoerd.
A10	Zandpad Ruigelaan ligt er redelijk goed bij. Het fietspad heeft onderhoud nodig.	16	We nemen dit mee in de schouw en indien nodig zullen we dit uitvoeren. (Afgesproken beeldkwaliteitsniveau is minimaal C).
A11	Verzoek om leemhoudend zand te gebruiken bij onderhoud van zandweg (o.a. Essen), vanwege zwaar verkeer dat snel kuilen en modderpoelen veroorzaakt. Dit zal het draagvermogen en de berijdbaarheid verbeteren.	17,40	Wij gebruiken woudzand, dat is leemhoudend zand en een gebiedseigen product. Na advies van het extern adviesbureau hebben we een proef lopen op de Boerlaan waarin we de reparatiemethode anders hebben uitgevoerd. Als deze proef succesvol is (waar het wel naar uitziet) passen we deze methode overal toe.
A12	Verzoek om de Onneresweg te herstellen door minstens 20 cm stuifzand af te voeren en te vervangen door sterk leemhoudend zand. Een alternatief: mengen van stuifzand met leem. Dit zou het oppervlak hopelijk steviger maken en herstel van de middenberm	19	Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat we externe professionele ondersteuning door een onafhankelijk bureau hebben ingezet bij het bepalen van het juiste onderhoud op basis van de beeldkwaliteit. Bij de meest actuele externe schouw (zomer 2023) is hier deels

	begroeiing mogelijk maken.		oneffenheid geconstateerd. Dit wordt gerepareerd. Stuifzand ontstaat doordat er geen schaduw is (bomen dekken het zanddek niet af). Dit is niet te voorkomen.
A13	De Pollseweg in Noordlaren lijkt door overtollig zand meer op een strand dan een boeren-zandpad. Wanneer en hoe wordt dit zand verwijderd? Het belemmert de toegankelijkheid voor wandelaars en fietsers.	28	We hebben bij de interne schouw geconstateerd dat er inderdaad veel stuifzand ligt. Stuifzand ontstaat doordat er geen schaduw is (bomen dekken het zanddek niet af). Dit is niet te voorkomen. Bij te veel uitrijden in de bochten wordt hier indien nodig zand afgevoerd. De aanpak Pollseweg wordt in het najaar 2023 meegenomen bij de halfjaarlijkse schouw van het extern adviesbureau (zie ook p23 van de nota).
A14	Kritiek op onderhoud fietspad (Essen), ongelukken door smal schelpenfietspad met hoge zijkanten en grasgroei.	32, 33	We nemen dit mee in de schouw en indien nodig zullen we dit uitvoeren. (Afgesproken beeldkwaliteitsniveau is minimaal C).
A15	Kuilen in de zandwegen (voor zover mogelijk) egaliseren	34	De afgesproken beeldkwaliteitsniveau is minimaal C. Indien de schouw aanleiding geeft, zullen we actie ondernemen.
A16	Ecologische schade ontstaat door zand op bermen bij onderhoudswerkzaamheden.	42	We realiseren ons dat we soms in een 'belangen-spagaat' belanden. Als beheerder hebben we de gemeentelijke verantwoordelijkheid om de begaanbaarheid te garanderen op de afgesproken kwaliteit.
B	Wijze van beheer		
B1	Onderhoud moet plaatsvinden bij droog weer gedurende meerdere dagen en nooit bij regen.	3	Onderhoud wordt uitgevoerd bij drogend weer. In verband met mengen is het noodzakelijk dat het zandbed 'iets vochtig' is.
B2	Benadrukt wordt dat de schetsen aangeven dat de wegen 'tonrond' moeten zijn voor een effectieve afwatering. Voorgesteld wordt om de shovel schuin te plaatsen, beide zijden van de weg te schuiven en	3	Het tonrond (of op een oor liggend) maken van de zandweg gebeurt niet met een shovel. Het profiel van een zandweg wordt aangebracht door het te schaven.

	vervolgens met een zware rol de gewenste vorm te creëren voor effectieve afwatering.		
B3	De fietspaden Pollseweg staan regelmatig onder water omdat de weg te hoog is en er geen afvoermogelijkheid is.	6	De aanpak Pollseweg wordt in het najaar 2023 meegenomen bij de halfjaarlijkse schouw van het extern adviesbureau (zie p23 van de nota).
B4	Het is onnodig om te bladblazen op een zandweg en dat is niet goed voor de flora en fauna. Waarom wordt dit gedaan? Voorstel: alleen in bochten en op kruispunten bladblazen i.v.m. uitglijgevaar is voor fietsers.	7, 14	Schoonblazen wordt uitgevoerd in het kader van de zorgplicht. Bladerdek zorgt voor gladheid en daarmee risico. Daarbij dient het blad van de bovenlaag te worden verwijderd om versmering van oud blad met het zandbed te voorkomen. Daarom moet blad over de gehele weg verwijderd worden.
B5	Het is begrijpelijk dat het even duurt voordat het beheer helemaal op orde is.	8	Dit onderstrepen we.
B6	Verondersteld wordt dat de schouw frequentie voor zowel halfverharde/puinwegen als voor zandwegen geldt, zoals aangegeven op pagina 23. Hoewel op pagina 24 wordt aangeduid dat halfverharde wegen minder weersgevoelig zouden zijn, worden ze vaak intensief bereden. De regen zelf vormt weliswaar niet het probleem, maar vooral het rijden kort daarna. Het zou verhelderend zijn om dit aspect nader toe te lichten.	12	De schouw geldt inderdaad voor zowel zandwegen als halfverharde wegen.
B7	Het zou nuttig zijn om de huidige staat van de wegen (A+ t/m D) in het eindrapport op te nemen. Dit biedt de gemeenteraad en burgers een duidelijk inzicht in de algehele conditie en kan het beleidsvormingsproces ondersteunen.	12	In de nota beschrijven we het streefbeeld (beeldkwaliteitsniveau C). Juist omdat zandwegen zo onderhevig zijn aan weersomstandigheden, verandert de huidige staat van de zandwegen continue. Deze momentopnamens opnemen in de nota geeft geen meerwaarde.
B8	Bewoners ervaren nog steeds de gevolgen van het, in	14, 27	Vanaf het seizoen 2016/2017 heeft de voormalige gemeente Haren

	het verkeerde seizoen, aangebrachte laag fijn zand in 2020(modderige kuilen in natte periodes en stuivend zand in droge periodes, evenals problemen met bermen, sloten en fietspaden).		geen zand aangebracht waardoor de kwaliteit deels onder het beeldkwaliteitsniveau C kwam te liggen. De beeldkwaliteit vóór januari 2020 was juist de aanleiding en reden om een inhaalslag te maken. Door toevoeging van woudzand en vermenging hiervan bij groot onderhoud (ploegen, etc.) is de beeldkwaliteit van de zandwegen over het algemeen verbeterd.
B9	Bij wegonderhoud wordt de berm aan beide zijden van de zandweg over een lengte van 1 meter weggeschraapt, wat leidt tot het verdwijnen van 15 tot 20 kilometer berm. Dit heeft schadelijke gevolgen voor bomen, verkeerssnelheid en weggedrag. Het voorstel is om de oorspronkelijke breedte van de zandweg en berm te behouden, zonder het verwijderen van de berm bij gebruik van ploeg en/of schuif.	14	Bermen worden zoveel als mogelijk in stand gehouden. Maatvoering wordt bepaald in het werk op basis van de volgende uitgangspunten: -Breedte moet op orde zijn (overgroei verwijderen) -Zandweg profileren, waar nodig zandsuppletie, verdichten -bermen waar nodig deels afnemen/verlagen (ivm afwatering)
B10	De bermen worden 2-3 keer per jaar met grote machines gemaaid, inclusief fauna. Voorstel: verminder frequentie en gebruik kleiner materieel, concentreer op fietspad-bermen, snoei struiken en bramen jaarlijks, laat bermen ongestoord groeien en bloeien.	14	Bermen worden onderhouden conform het Beheerplan ecologisch bermbeheer Haren. Dit beheerplan is zorgvuldig opgesteld door een ecologisch adviesbureau in overleg met betrokken stakeholders. In lijn met het beheerplan hebben we de werkzaamheden aanbesteed aan een derde die sinds 2022 het maaiwerk verzorgt onder regie van Stadsbeheer. Bermen worden, waar nodig voor de afwatering, deels afgenomen.
B11	Bewoners die al langer in het gebied wonen hebben het volledig afplaggen van bermen nog nooit meegemaakt. Alleen het maken van afwateringssleuven. Afgeplagde bermen herstellen moeilijk. Voorstel: vermijd afplaggen, kies voor afwateringssleuven.	14	Uit de praktijk blijkt dat het graven van sleuven minder goed werkt, de zandweg blijft nat. Bermen worden deels, dus niet geheel, afgenomen als dit nodig is voor afwatering. Daarna herstellen ze goed en groeien weer uit. Een voorbeeld hiervan zijn de bermen aan de Boerlaan.

B12	Beheer wordt gedeeltelijk uitbesteed aan externe partijen. Wisselende en onbekende mensen zonder kennis van het gebied en eerdere afspraken. Ecologisch bermbeheer lijkt niet sterk aanwezig in praktijk uitvoerders. Voorstel: voer het beheer uit met een vaste groep goed geïnformeerde (eigen?) mensen die (bij)geschoold zijn in ecologisch bermbeheer.	14, 20, 40, 41	<p>We herkennen ons niet in deze reactie.</p> <p>Bij de directie Stadsbeheer werken professionele medewerkers die goed bekend zijn in het gebied. Zij wegen af welke werkzaamheden nodig zijn.</p> <p>De uitgangspunten die we bij het onderhoud hanteren zijn oa.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wijkpost is gebiedsverantwoordelijk - Uitvoering machinaal onderhoud in eigen beheer - Maaien: wordt uitbesteed op basis van een professioneel bestek gebaseerd op nota Berm- en slootbeheer Haren <p>Medewerkers worden geïnstrueerd en begeleid op werken met oog voor ecologische waarde buitengebied. De werkzaamheden worden uitgevoerd door eigen medewerkers (veelal dezelfde medewerkers die ook bij de voormalige gemeente Haren in dienst waren). Uit de metingen blijkt dat de kwaliteit van zandwegen beter is. Bepaalde werkzaamheden, zoals maaien, worden inderdaad aanbesteed. Dit is niet anders dan in de voormalige gemeente Haren, waar ook bepaalde werkzaamheden werden aanbesteed.</p>
B13	Complimenten voor gemeente Groningen; sinds zij verantwoordelijk zijn, is er meer onderhoud aan bomen en paden dan voorheen en ook een verhoogd toezicht.	21	Deze nemen wij graag in ontvangst.
B14	De wegen zijn soms slecht begaanbaar, wat positief is, omdat dit de snelheid vermindert.	21, 27	Het klopt dat dit verband houdt met elkaar. Toch streven we ernaar de zandpaden wel begaanbaar te houden, in overeenstemming met het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau. Wel willen we een maximale snelheid van 30 km/h instellen op de zandwegen.

B15	Hoewel sommige routes geen wegen maar paden zijn, is het belangrijk om ook voor deze paden een duidelijk plan te hebben voor onderhoud en bermbeheer. Bijvoorbeeld het Boerlandspad.	22	Zandpaden liggen buiten de focus van deze nota.
B16	Tegenstrijdigheid in de uitgangspunten over het verharden van zandwegen. Hoewel verharding wordt uitgesloten, zijn er recentelijk gevallen van asfaltgranulaat en steenslag op zandwegen waargenomen (de Achtermadeweg, de Koelenbergsteeg en het stuk Onneresweg voorbij de bebouwing). Dit roept vragen op over de consistentie en het ontbreken van duidelijke richtlijnen voor het type verharding op puinwegen.	22, 42	<p>Van genoemde zandwegen is een vergissing gemaakt bij het uitvoeren van onderhoud aan de Achtermadeweg, dit is na melding hersteld en teruggebracht naar zand.</p> <p>Onlangs zijn overgangen van zandweg naar halfverharding vastgesteld en gemarkeerd middels een duidelijke markeringspaal. Hiermee is het voor uitvoerende medewerkers duidelijk waar de zandweg begint of eindigt.</p>
B17	Jaarlijks essentieel beheer voor zandwegen omvat diep ploegen in mei en herstel van het profiel, resulterend in maandenlange goede conditie. Advies: benut kennis van gemeente-medewerkers en praktijkervaring van andere gemeenten met zandwegen.	27	<p>Deze methode wordt door ons ook toegepast (zoals eerder in de voormalige gemeente Haren) en tevens door de medewerkers die het onderhoud in de voormalige gemeente Haren uitvoerden. Haren werkte echter niet met kwaliteitsvoorwaarden en metingen. Het toegepaste jaarlijks onderhoud bleek en blijkt niet toereikend om op delen de gewenste beeldkwaliteit te behouden. Ook was de afwatering niet op orde.</p> <p>Uit onderzoek bij omliggende gemeenten en gemeenten op de Veluwe met zandwegen in het areaal die intensief verkeersgebruik kennen, bleek dat er een adviesbureau bestaat met expertise op dit thema.</p> <p>Onder begeleiding van dit bureau hebben we nu een proef uitgevoerd (Boerlaan) waarbij de uitvoeringsmethode deels is aangepast. Hiermee wordt een kwalitatief veel beter resultaat behaald waarmee de zandweg ook voor langere tijd kuilvrij en hard</p>

			blijft. Als deze proef succesvol is (waar het wel naar uitziet) passen we deze methode overal toe.
B18	Halfverharding aanbrengen op het deel richting spoorwegovergang Hoge Hereweg: past niet bij de cultuurhistorische weg en geeft door regen en stuiven snel gaten, die alleen maar dieper en scherper worden.	27	Hier is geen halfverharding gebruikt. Klinkers gaan over in hydraulisch zand. Dit ziet er anders uit dan woudzand. Dit type zand ligt hier al langer en is niet gewijzigd nadat we zijn gaan schouwen.
B19	Bescherm de oude zandwegen goed!	28	Gaan we doen.
B20	De evaluatie van de fouten in beheer in 2020 wordt gemist in de nota.	29, 40, 41, 42	De fouten in het beheer in 2020 zijn behandeld in de gemeenteraad van 23 juni 2021. De evaluatie van het beheer en onderhoud van zandwegen de afgelopen jaren vormt geen onderdeel van de nota en behoort bij de interne bedrijfsvoering.
B21	Gebruik alleen gebiedseigen materiaal in landelijk gebied, voor zowel zandwegen als halfverharding.	29, 40, 41, 42	We gebruiken woudzand. Woudzand is leemhoudend zand wat op diverse plaatsen in Nederland wordt gewonnen, het is een natuurproduct waardoor het niet op samenstelling te bestellen is. Het woudzand wat we gebruiken wordt bij een regionale leverancier afgenomen. Halfverhardingsmaterialen betrekken we ook van een regionale leverancier.
B22	Oude eszandwegen werden beperkt onderhouden met zandvulling en reparaties. Ze werden niet geploegd. Onderhoudsfouten hebben problemen veroorzaakt.	29, 40	Uit onderzoek bij omliggende gemeenten en gemeenten op de Veluwe met zandwegen in het areaal die intensief verkeersgebruik kennen, bleek dat er een adviesbureau bestaat met expertise op dit thema. Onder begeleiding van dit bureau hebben we nu een proef uitgevoerd (Boerlaan) waarbij de uitvoeringsmethode deels is aangepast. Hiermee wordt een kwalitatief veel beter resultaat behaald waarmee de zandweg ook voor langere tijd kuilvrij en hard blijft.

			Uitgangspunt is begaanbaarheid met C-niveau als ondergrens (afpraak raadt). Dit wordt frequent gemeten met eigen schouw en bij de halfjaarlijkse schouw van het extern adviesbureau.
B23	Het zou goed zijn als niet alleen op zandpaden 30 km/h wordt ingesteld, maar ook op smalle geasfalteerde wegen (bv. Noord-Willemskanaal)	33	30 km/h passen we in Nederland niet toe buiten de bebouwde kom. Voor de zandwegen maken we een uitzondering om deze in stand te houden.
B24	Exoten bestrijden dient een onderdeel te worden van het beheer	35	Daar zijn we het mee eens. Gemeentelijk beleid voor beheer van exoten passen we toe in de hele gemeente, dus ook op de zandwegen/bermen.
B25	Behoud de schouw langs de bermen van de drie zandwegen in Noordlaren samen met bewoners voordat er gemaaid wordt. Dit voorkomt fouten	37	Het maaiwerk wordt op basis van het Beheerplan ecologisch bermbeheer gemaakte bestek uitgevoerd door een aannemer. Deze aannemer heeft een vast contactpersoon bij Stadsbeheer. Samen met aanwonenden schouwen zij de bermen voorafgaand aan het maaiproces. Ook andere partijen voeren werkzaamheden uit in het gebied, bijv. het reinigen van schouwsloten door het Waterschap. Hierop hebben wij geen sturing. In de nota nemen we op dat bermbeheer en het onderhoud van de zandwegen twee gescheiden werkstromen zijn.
B26	Het is wenselijk om zandwegen af en toe breder te maken vanwege oprukkend groen, maar de recente verbredingen van 3 m naar 5,5 m op de Weg langs het Hunebed is te rigoureuus. Een breedte van 3,5m volstaat, voertuigen kunnen in bermen uitwijken.	40	De Weg langs het Hunebed is niet van 3,5 naar 5m gegaan. De bermgrens is geschouwd en er heeft een eco-scan (Wet natuurbeheer) plaatsgevonden waarmee een deel overgroei is meegenomen in het onderhoud van de rijbaan. De berm is afgeschermd met paaltjes waarmee de grens tussen berm en zandweg is bepaald.
B27	Integraal beheer ontbreekt momenteel, met aparte ploegen voor groen en wegen.	42	Het beheer van de zandwegen en de bermen zijn twee aparte werkstromen die elkaar in de praktijk raken.

			<p>Uitgangspunten voor het onderhoud van de zandwegen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kwaliteit van zandwegen op basis van schouwmeting met als grondslag de afgeleide CROW-beeldmeetlatten voor zandwegen - Breedte op orde (overgroei verwijderen) - Zandweg profileren, waar nodig zandsuppletie, verdichten - Bermen waar nodig deels afnemen (ivm afwatering) - Uitvoering door eigen dienst <p>Uitgangspunten voor het beheer van de bermen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheerplan ecologisch bermbeheer Haren - Maaien: extern op basis van een professioneel bestek
B28	Voor het onderhoud van de zandwegen zou ook moeten worden vastgelegd welke type zand (samenstelling, korrelgrootte en gehalte leem) wel en welke niet kan worden gebruikt.	42, 22	We gebruiken woudzand, dit is leemhoudend zand dat we bij een regionale leverancier afnemen.
B29	De gemeente heeft twee haakse bochten gecreëerd met ingezaaide bermen (Pollseweg), maar de weg is te smal voor zowel autoverkeer als landbouwmachines, inclusief tractoren van lokale boeren.	6	We hebben bij de interne schouw geconstateerd dat er inderdaad veel stuifzand ligt. Stuifzand ontstaat doordat er geen schaduw is (bomen dekken het zanddek niet af). Dit is niet te voorkomen. Bij te veel uitrijden in de bochten wordt hier indien nodig zand afgevoerd. De aanpak Pollseweg wordt in het najaar 2023 meegenomen bij de halfjaarlijkse schouw van het extern adviesbureau (zie ook p23 van de nota).
B30	De conceptnota zou aandacht moeten besteden aan het gebruik van passende onderhoudsmachines die het kleinschalige landschap niet schaden, zoals nu vaak gebeurt met grote machines die fietspaden,	40	Stadsbeheer voert het onderhoud conform de nota zandwegen uit. De keuze van het materieel is aan Stadsbeheer.

	boomwortels en stammen beschadigen.		
C	Participatie/communicatie		
C1	Bij doorgeven meldingen vaak geen reactie.	4	We erkennen dat dit vlak na de herindeling niet altijd correct is gegaan. Inmiddels sturen we erop dat vragen beantwoord worden en op meldingen adequaat gereageerd wordt.
C2	Verzoek om bewoners te betrekken bij de schouw	9	We onderzoeken de mogelijkheid om zogenoemde zandwegwandelingen te organiseren, waarbij we samen met bewoners naar het geheel van de zandweg kijken. De schouw hoort bij de interne bedrijfsvoering. We handhaven de werkwijze bij de bermen in het kader van het bermbeheer in Noordlaren.
C3	Rol van burgers: mooie woorden zonder inhoud. De ervaring van veel bewoners is dat meldingen niet worden gehoord, sterker nog, dat meldingen als vervelend worden ervaren.	22, 41	We vinden het vervelend dat dit zo gevoeld wordt. Zie verder C1.
C4	Kritiek op gebrek aan participatie volgens het 'Gronings model'. Gebrek aan vertaling van het model in de Nota Zandwegen. Beperkte rol van bewoners en gebrek aan inbreng in de conceptnota. Verzoek om grotere inbreng van bewoners en aanwonenden. De rol van bewoners en gebruikers in de Nota Zandwegen is beperkt tot melden, in strijd met het 'Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie' dat bottom-up aanmoedigt.	40, 41, 42	Het hele proces van het opstellen van de nota zandwegen is conform het Gronings model. Dat komt door de vele reacties en de aangeboden visie zandwegen van de SLGH. Deze bottom-up benadering heeft geleid tot de nota zoals deze nu voor u ligt. Daarnaast hebben we voor het opstellen van de nota de benodigde participatie verricht. Dit verslag is daar een samenvatting van.
C5	Op pagina 36 wordt een nieuwe coördinatiegroep	40, 41	De projectgroep zandwegen is verantwoordelijk voor het opstellen

	zandwegen voorgesteld, wat is de rol van de bestaande projectgroep zandwegen en de mogelijke deelname van aanwonenden?		van de nota zandwegen. Nadat de nota is vastgesteld door de raad, zal de coördinatiegroep zandwegen zich houden op het uitvoeren van de genoemde maatregelen. Dit zijn dus 2 aparte groepen mensen. Deze coördinatiegroep bestaat deels uit leden van de projectgroep. Bewoners vormen hier geen onderdeel van. Voor inbreng van bewoners, zie C2
C6	Beperkte betrokkenheid van bewoners in de Nota Zandwegen. Vraag waarom bewoners niet worden betrokken bij periodieke schouwen en de coördinatiegroep zandwegen. Oproep tot betere benutting van kennis bij bewoners en gemeentelijke medewerkers.	42	Zie c2.
D	Verkeer		
D1	Behoud het eenrichtingsverkeer op de Hoge Hereweg van Oude Boerenweg tot Rijkstraatweg	8	We hebben op dit moment geen plannen om daar iets aan te wijzigen.
D2	Handhaaf de driehoekige verhoging in de Hoge Hereweg die autoverkeer vanuit de Appelbergen uitnodigt de Nieuwe Schoolweg te nemen i.p.v. de Hoge Hereweg	8	We hebben op dit moment geen plannen om daar iets aan te wijzigen.
D3	Er wordt voorgesteld om zandwegen tussen 1 november en 1 april alleen open te stellen voor bestemmingsverkeer, maar opgemerkt dat het waarschijnlijk moeilijk zal zijn om dit streng te handhaven, want wat houdt bestemmingsverkeer precies in?	11	Precies om deze reden is handhaving op bestemmingsverkeer juridisch ingewikkeld. Vanwege de vele bestemmingen aan de zandwegen is fysieke afsluiting niet mogelijk.
D4	De laatste jaren lijken er talrijke (overbodige) verkeersborden te zijn geplaatst.	13	Er volgt een bordeninventarisatie, zie p35

D5	Is het mogelijk de Onneresweg af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer?	19	We zetten in op het tegengaan van onwenselijk gebruik van de zandwegen. Afsluiting met bebording voor bepaalde typen gemotoriseerd verkeer is een optie, ondanks dat fysieke afsluiting niet mogelijk is. Als blijkt dat inzetten op gedragsverandering onvoldoende werkt, onderzoekt de coördinatiegroep Zandwegen de mogelijkheden hiervoor.
D6	Het zijn vaak de bewoners, lokaal bekende mensen en bezorgers die te hard rijden op de zandwegen.	21, 27	Ook lokaal bekende mensen vragen we met respect over de zandwegen te rijden.
D7	Pagina 29 stelt voor om gemotoriseerd verkeer op bepaalde zandwegen in de winter te verbieden, behalve voor bestemmingsverkeer. Waarom geldt dit niet voor alle categorieën?	40	Woningen en percelen moeten bereikbaar blijven voor gebruikers. Daarom kunnen niet alle zandwegen afgesloten worden in de winterperiode.
D8	Druk recreatief verkeer op zandwegen naar Noordlaarderbos in Noordlaren. Voorstel: Zandwegen het hele jaar afsluiten, alleen bestemmingsverkeer toegestaan (zoals in de winter). Niet-bestemmingsverkeer via De Oorsprong en Duinweg.	37	Zie D7.
E	Fietsverkeer		
E1	De voorgestelde provinciale doorfietsroute van Zuidlaren naar Haren via de Hoge Hereweg lijkt in strijd te zijn met de vastgestelde uitgangspunten. Een dringend verzoek aan de provincie om hen aan te moedigen dit alternatief te verwijderen uit hun plannen voor doorfietsroutes.	8, 27, 40	Alle alternatieven voor een doorfietsroute worden onderzocht en alle belangen worden afgewogen. Ook de hoge Hereweg wordt hierbij onderzocht.
E2	Ondanks geen toevoeging van fietspaden aan zandwegen, pleit ik voor een smal fietspad aan één	30	Het aanbrengen van een nieuw fietspad betekent ook een aantasting van de bestaande weg en bermen. Daarom leggen we

	zijde van Noorderzanddijk. Vaak gebruikt voor woon-werkverkeer, fietsen over stenen en keien is schadelijk voor banden. Een fietspad kan een oplossing zijn.		geen nieuwe fietspaden aan. Zie ook pX in de nota
E3	Fietspad ontbreekt langs Pollseweg, belangrijk voor bereikbaarheid.	29	Zie E2. Er zijn ook voldoende alternatieven, zoals de oorsprong en de weg naar de kerkduinen.
E4	De vraag is hoe de voorgestelde maatregel om geen nieuwe fietspaden aan te leggen zich verhoudt tot de varianten van o.a. de doorfietsroute op bladzijde 31.	40	Dit gaat om recreatieve fietspaden vs doorfietsroutes. Een doorfietsroute is een ander/intensiever gebruik van een fietspad en dient dus anders bekeken te worden.
F	Parkeren		
F1	Er is momenteel onduidelijkheid over het parkeren aan de Osdijk, waar nu willekeurig wordt geparkeerd. Het voorstel is om wellicht parkeerplekken aan de voorkant of halverwege aan te leggen.	4	Zoals beschreven in de nota gaan we dit nader onderzoeken. Zie p31 van de nota.
F2	Bermparkeren is niet gewenst.	7	Eens.
F3	Er zijn beperkte parkeerplekken langs de Pollseweg en Zuidlaarderweg. Er is sprake van een hoge parkeerdruk rondom het Noordlaarderbos tijdens drukke momenten, maar dit is niet te vergelijken met de Hoge Hereweg in Appelbergen.	29	Parkeren wordt heel divers beleefd. Feit blijft dat bermparkeren niet bevorderlijk is voor de natuur. Daarom willen we dit tegengaan. Hoe, hangt af van de situatie ter plekke en gaan we nader onderzoeken. Zie p29 en verder.
F4	Parkeerproblemen op zandwegen, vooral bij mooi weer. Het Noordlaarderbos heeft geen officiële parkeerplaatsen. Voorstel voor maatregelen om bezoekers naar parkeerplekken te leiden.	35	Zoals beschreven in de nota gaan we dit nader onderzoeken. Zie p29 en verder.
G	Recreatief gebruik		

G1	De zandweg Pollseweg wordt stuk gereden door auto's van wandelaars Noordlaarderbos.	6	Mede hierom willen we stimuleren dat wandelroutes beginnen op plekken met verharding en parkeerplekken., dan hoeven wandelaars niet meer met de auto over de zandweg te rijden om de wandelroute te beginnen.
G2	Gebrek aan bekendheid kan leiden tot een gebrek aan aandacht voor het gebied.	18	Beheer en onderhoud is niet afhankelijk van de hoeveelheid recreanten, we streven ten aller tijde een kwaliteitsniveau C naar.
G3	Lokale crossmotorrijders begrijpen dat ze niet op de openbare weg thuishoren en rijden meestal op eigen terrein. Zorgen zij alleen voor overlast of zijn het juist jongeren die handig zijn in sleutelen en nuttige vaardigheden kunnen ontwikkelen?	18, 23	We onderstrepen dat niet alle (cross)motorrijders hetzelfde zijn en we willen ze ook niet allemaal over één kam scheren. Desondanks wordt er wel overlast ervaren door omwonenden. Daarom zetten we in op een bewustwordingscampagne. Zie p33 van de nota.
G4	Verzoek om actie te ondernemen: Een motorroute loopt over de Weg langs 't Hemrik, een zandpad veel gebruikt door honden, ruiters, wandelaars en fietsers. Veel motoren rijden te snel en veroorzaken stofwolken en gevaarlijke situaties.	20	Zie G3.
G5	Bij startpunten van wandelroutes moet wel goed gekeken worden naar de mogelijkheden van parkeerplekken.	29	Zie F4.
G6	Eens met het terugdringen van recreatieverkeer.	37	We nemen kennis van deze reactie.
G7	Sluit de zandwegen niet af voor motoren.	18, 23, 25, 26, 38, 39	Dit is ook niet onze intentie. De openbare ruimte is in beginsel van iedereen. Wel willen we dat gebruikers met respect voor het gebied over een zandweg rijden, daarom zetten we in op een bewustwordingscampagne. Zie p33 van de nota.
G8	De suggestie wordt gedaan om in gesprek te gaan met landelijke motororganisaties ipv routes zomaar af te	25, 26	Dit gaan we doen en passen we aan in de nota.

	sluiten.		
H	Categorisering		
H1	Verzoek is om het zandpad, hoek Rijksstraatweg/Hoge Hereweg, aan te passen naar categorie 2.	8	We hebben de categorisering van de diverse zandwegen nogmaals bekeken en aangepast waar nodig.
H2	Vermelding van het pad in de verlenging van Rummerinkhof mist in de Nota.	10, 22	Deze hebben we toegevoegd.
	De tabel in Bijlage 1 is niet duidelijk: wat betekenen de categorieën A, B en C? Voorstel: elk deel een uniek nummer geven en op de kaart vermelden en de lengte van het betreffende deel opnemen in de tabel.	12, 14, 22, 40, 41, 42	We hebben de bijlage aangepast. De categorieën komen nu overeen met de geschreven tekst in de nota. De bijbehorende tabel is nu weggelaten om onduidelijkheden weg te nemen.
H3	Onduidelijke indeling in categorieën. Pleit om nog beter te omschrijven wat wordt bedoeld met beeldkwaliteit en daar ook de oorspronkelijke cultuurhistorische kwaliteiten in mee te nemen.	22, 40	Een beeldkwaliteitsniveau is iets anders dan de cultuurhistorische kwaliteiten. In de nota zullen we beide beter omschrijven. De categorisering van de zandwegen is gebeurd op verkeersintensiteiten. Dit staat in verhouding tot de mate van begaanbaarheid; meer verkeersdruk betekent meer onderhoud.
H4	Om alle aspecten van zandwegen goed te integreren, is het belangrijk om de belangrijkste punten vegetatiebeheer in de Nota op te nemen. Dit helpt bij het begrijpen van de synergie tussen technische en aspecten vegetatiebeheer.	24	We integreren vegetatiebeheer in het onderhoud en realiseren ons dat we hiermee soms in een 'belangen-spagaat' belanden. Als beheerder hebben we de gemeentelijke verantwoordelijkheid om de begaanbaarheid te garanderen op de afgesproken kwaliteit. Dit betekent dat we tijdens het onderhoud aan de zandweg soms kiezen voor het deels afnemen van de vegetatie waardoor effectieve afwatering (weer) mogelijk wordt. Praktijkvoorbeelden laten zien dat dit niet altijd ecologische vermindering betekent. Zie bijvoorbeeld de bermen van de Boerlaan.

H5	Verkeerd gelabelde wegen.	22	Dit hebben we aangepast
J	Proces/Nota		
J1	Voor wie is de inloopbijeenkomst en de nota bedoeld? Hopelijk uitsluitend voor bewoners.	3	De inloopbijeenkomst is georganiseerd voor alle belanghebbenden. De nota is bedoeld voor de hele gemeente, zowel voor intern gebruik als voor bewoners.
J2	Benieuwd wat er van de mooie plannen komt.	3	We nemen kennis van deze reactie.
J3	Compliment voor de beleidskeuzes m.b.t. de belangrijke waarden van de zandwegen en de bermen.	8, 25	Bedankt voor het compliment.
J4	Duidelijke nota en goed dat dit integraal wordt aangepakt.	12, 20, 37	Bedankt voor het compliment.
J5	Het plan is goed verwoord en bevat veel zaken waar veel bewoners/ gebruikers al lange tijd voor pleiten. De volgende zin vat alles goed samen:” Het gebied is vooral gebaat bij rust.” (Blz. 3, 3e alinea).	14	Bedankt voor het compliment.
J6	De woorden op papier en aanpak verschillen in de praktijk.	14	Wij doen ons best om de maatregelen genoemd in de nota zo goed mogelijk uit te voeren, met oog voor alle aspecten van de zandweg. De nota stelt het kader voor de toekomst.
J7	Geheel mee eens, bedankt.	15	Bedankt voor het compliment.
J8	Positieve reactie op aandacht voor zandwegen.	18	Bedankt voor het compliment.
J9	Minder rood-omkaderde maatregelen. Beperk dit tot tot 3 punten welke op korte termijn waargemaakt en beheerd kunnen worden.	18	De nota moet houvast bieden voor de lange termijn. Niet alle genoemde maatregelen zullen direct op korte termijn ingevoerd worden, maar zullen eerst goed onderzocht moeten worden of ze

			daadwerkelijk echt nodig zijn. Daarvoor zal de coördinatiegroep Zandwegen zorgdragen.
J10	De gemeente lijkt weinig aandacht te hebben voor de omgeving, gezien een foto van invasieve exoten onder een tekst over zeldzame planten.	18	Dit was inderdaad een fout in de fotoselectie en is hersteld.
J11	Mist verwijzing naar de voorgaande Nota van de gemeente Haren, zonder volledige titel.	22	De oude nota uit 1989 wordt genoemd in paragraaf 1.1 Aanleiding. We zullen de volledige titel toevoegen.
J12	De schetsen in hoofdstuk beheer en onderhoud tonen karakteristieken die niet overeenkomen met deze wegen.	29, 40	We hebben dit aangepast.
J13	Voorstel: Maak Haren stadswijk voor duidelijkheid of keer terug naar landelijke omgeving zonder borden en meer ruimte voor natuur.	31	We nemen kennis van deze reactie.
J14	In de nota wordt de (verkeers)veiligheid van de weggebruiker gemist. Door kuilen en begroeide bermen kunnen sneller ongelukken gebeuren.	32	Door weersomstandigheden hebben wij niet altijd invloed op de staat van de weg. Zandwegen hebben nou eenmaal meer oneffenheden dan gesloten verharding. Dit is niet te voorkomen. De gebruiker dient zelf ook op te letten. Dit komt ook meermaals terug in de nota.
J15	Een paar jaar geleden was er nog zorg over de beheerswijze van de gemeente Groningen, nu blij met Nota Zandwegen voor verantwoord beheer. Ondersteuning voor bescherming en functioneren van erfgoed.	33	Bedankt voor het compliment.
J16	Eens met bijna alle standpunten.	34	Bedankt voor het compliment.
J17	Beschrijf het beheerplan ecologisch bermbeheer beter in de Nota.	35	Dit is aangepast.

J18	Blz. 8: Geen duidelijk toetsingskader.	40	We hebben dit niet goed verwoord. Er wordt hier een kader bedoeld, niet een toetsingskader. Dit hebben we aangepast.
J19	Blz 9: Daar mist het Nationaal Park de Drentsche Aa.	40	Deze is toegevoegd.
J20	Blz. 15: Legenda bij het kaartje ontbreekt.	40	Dit is aangepast.
J21	CROW-beeldsystematiek past niet op zandwegen volgens CROW zelf. De huidige beoordeling lijkt robuust, maar is eigenlijk afhankelijk van schouwers' expertise.	40	De CROW-richtlijnen omvat een methodiek die ook toepasbaar is op zandwegen. We hebben dit beschreven in bijlage 2 van de nota.
J22	Er ontbreekt een uitvoeringsagenda.	40, 41	Een uitvoeringsagenda is geen onderdeel van een nota. Een aantal van de genoemde maatregelen zijn of worden al opgepakt. De coördinatiegroep zandwegen zal hier verder op toezien.
J23	Hoofdstuk 5 heeft positieve maatregelen (30 km/u snelheidslimiet). Maar details ontbreken over uitvoeringstijd, verantwoordelijke partij, kosten en financiering.	40	Zie J22. De nota scheidt kaders voor de omgang met zandwegen. Het is geen uitvoeringsagenda.
J24	De naam van de dienst Stadsbeheer suggereert vooral aandacht voor de stad, maar na de samenvoeging met landelijke gemeenten zou dit moeten worden aangepast.	40	Dat ligt buiten de scope van deze nota.
J25	Hopelijk dat de definitieve kleur van de kaft van de Nota Zandwegen een kleur wordt die meer recht doet aan zandwegen in het landelijke gebied van Haren.	40	We volgen hiervoor de richtlijnen van de gemeentelijke huisstijl.
J26	Gedragsverandering als panacee zal knellende problemen niet oplossen. Sturen op vrijwillige gedragsverandering van weggebruikers zal weinig effect hebben.	27, 41, 42	Knelpunten zijn vaak niet op te lossen zonder een vorm van gedragsverandering. Daarnaast willen we zo min mogelijk ingrepen doen in het historische landschap.

J27	De nota mist informatie over de benodigde organisatiestructuur en competenties binnen Stadsbeheer om doelstellingen, uitgangspunten en maatregelen te bereiken. Ook ontbreekt duidelijke aansturing van buitendienstmedewerkers.	41	Deze onderwerpen vallen onder de interne bedrijfsvoering en zijn geen onderdeel van de nota.
J28	Er ontbreekt een literatuurlijst.	41	Alle gebruikte literatuur (b.v. geldende beleidsstukken) worden benoemd in de tekst.
J29	Het eerste deel van de concept Nota Zandwegen gaat over doelstellingen, beleid en uitgangspunten. Het sluit aan bij eerdere plannen en het is positief dat het zandwegbeleid nu in één Nota is samengebracht. Hoofdstuk 5 bevat ook goede intenties.	42	Bedankt voor het compliment.
J30	In de Nota Zandwegen is er een kloof tussen doelstellingen en beheer/onderhoud. De vertaling van doelstellingen naar meetbare normen ontbreekt, wat hoofdstuk 4 onduidelijk maakt. Het ontbreekt aan een toetsingskader en ecologische waarden worden niet meegenomen in de voorgestelde CROW-systematiek.	42	De ecologische waarden zijn inderdaad geen onderdeel van de CROW-methodiek. Dit laat onverlet dat wij wel oog hebben voor deze ecologische waarden.
J31	Generiek beleid voor zandwegen is ontoereikend omdat elke weg uniek is. Specifieke kenmerken en benodigd onderhoud moeten per weg worden aangegeven, inclusief bermen.	42	Het klopt inderdaad dat elke zandweg uniek is. Dit laat zien hoe complex dit onderwerp is. Toch kunnen generieke kaders wel helpen bij het in stand houden van zandwegen.
J32	Een toegankelijke database met beleids- en uitvoeringsgegevens is essentieel voor het beheer van zandwegen. De database zou informatie moeten bevatten over functie, aantal woningen/bedrijven, profiel, fietspaden, landschappelijke waarde,	41, 42	Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de kwaliteit en de staat van onderhoud van onze (zand)wegen. Een database is bedoeld voor de interne bedrijfsvoering. De gemeentelijke organisatie informeert de aanwonenden als de werkzaamheden in hun buurt worden uitgevoerd.

	ecologische kenmerken, en onderhoudsspecificaties. Een aanzet tot zo'n database is al in de Nota Zandwegen deel II van SLGH uit 2020 opgenomen, maar deze moet verder ontwikkeld worden en ook belangrijke paden zoals Boerlandspad en Kloosterpad bevatten.		
J33	Gebrek aan afstemming tussen gemeentelijke afdelingen over wegonderhoud en bermbeheer. Ondanks vermelding van pilots en projecten in de Nota, wordt teleurstelling geuit over gebrekkige praktijk. Klachten en vragen zijn herhaaldelijk bij verschillende niveaus van de gemeente aangekaart, maar zonder afdoende resultaat. Fouten zijn erkend door Stadsbeheer, maar structurele verbeteringen zijn nog niet gerealiseerd.	42	We benadrukken het belang om meldingen via één kanaal te doen in plaats van bij diverse collega's iets aankaarten. Een enkel kanaal gebruiken helpt bij het behouden van het overzicht en registratie van meldingen. Zo zijn deze ook terug te vinden in de systemen.
J34	Onduidelijke organisatiestructuur en bevoegdheden bij Stadsbeheer voor onderhoud zandwegen. Behoeft aan heldere structuur en competenties voor medewerkers. Pleidooi voor een 'zandweg-regisseur' met kennis, overzicht en bevoegdheid.	40, 41, 42	De nota zandwegen schets de kaders over hoe we de zandwegen kunnen beschermen en onderhouden. De organisatiestructuur is een interne aangelegenheid. Vragen en meldingen kunt u doen via het reguliere kanaal van de gemeente Groningen. Voor het overige nemen wij kennis van deze reactie.
J35	De concept Nota Zandwegen bevat onjuiste benamingen en onduidelijkheden.	42, 40	We hebben de nota zandwegen nogmaals doorgelopen en fouten eruit gehaald.
K	Overig		
K1	Er is overlast van loslopende honden op de Lutsborgweg en Oosterbroekweg. De vraag rijst of deze honden al dan niet aangeliind moeten zijn, aangezien loslopende honden een bedreiging vormen voor de fauna en de aanwezige hondenpoep schadelijk is voor	7	We geven deze reactie mee aan de collega's die over het hondenbeleid gaan.

	de stikstofbalans.		
K2	Mensen moeten minder op een ander letten en wat meer op hun eigen gedrag.	21	We nemen kennis van deze reactie.
K3	Ik sluit me aan bij de Reactie Stichting Landelijk Gebied Haren op de concept Nota Zandwegen.	28, 29, 33, 36, 40	We nemen kennis van deze reactie.
K4	Rijplaten op de zandwegen: probleem voor veel ruiters en menwagens.	29	Rijplaten komen incidenteel voor bij bijvoorbeeld bouwwerkzaamheden. Wij achten ze nodig ter bescherming van de zandwegen.
K5	De noodzaak tot herstel van de oude schoolweg wordt benadrukt, omdat de unieke kenmerken onvoldoende worden erkend. Dit soort eszandwegen wegen hebben historisch gezien geen niveauverschil tussen de zandweg en aangrenzende akkers, met geen berm en weinig bebouwing in de buurt.	29	Een terecht punt. We zijn hier destijds opgekomen omdat er geen fysieke grens is tussen de zandweg en aangrenzende akker. De zandweg wordt daardoor gebruikt als keerakker en kan daardoor worden agetast. We moeten vaststellen of hier daadwerkelijk een probleem is of dat het beheer en onderhoud op voldoende niveau is.
K6	De Hoge Hereweg, van Rijksstraatweg tot Zuidlaarderweg, zou aangewezen moeten worden als monument: het is één van de oudste wegen naar Stad: de Via Appia van Groningen.	40	We benadrukken de lange geschiedenis van de Hoge Hereweg en het belang deze te behouden
K7	Van belang dat bedrijven te allen tijde bereikbaar zijn.	4	Dit onderstrepen we.
K8	Het verzoek is om een kluishub te implementeren op de hoek van de Rijksstraatweg en Hoge Hereweg, aangezien er te veel bestelbusjes op het zandpad komen.	8	We leggen dit voor bij de betreffende collega's,

